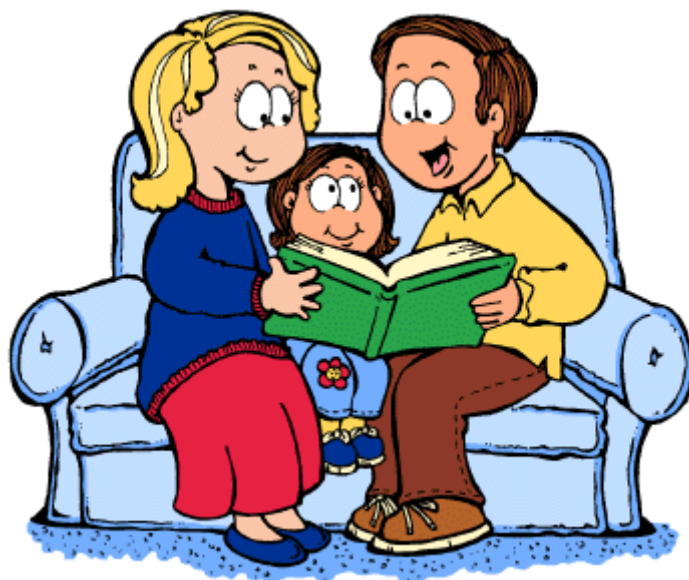

O roli czytania książek w rozwoju dziecka

(opracowanie: Barbara Ferda – psycholog
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 w Katowicach)

„Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła.”

Wisława Szymborska

Czytając naszemu dziecku zaspokajamy wiele jego różnorodnych potrzeb. W tym czasie jesteśmy blisko, przytulamy dziecko, patrzymy na nie z miłością, poświęcamy mu czas. W zrozumiały dla niego sposób swoim zachowaniem przekazujemy mu: „Kocham Cię i jesteś dla mnie bardzo ważny”. To właśnie dzięki poczuciu, że jest ważne i kochane, dziecko rozkwita, zaczyna budować wiarę w siebie, życzliwość, empatię oraz umiejętności społeczne. Zdobywa też istotne kompetencje intelektualne: uczy się języka oraz myślenia.

Badania potwierdzają, że głośne czytanie dziecku:

1. buduje więź pomiędzy rodzicem i dzieckiem,
2. zaspokaja potrzeby emocjonalne,
3. wspiera rozwój psychiczny dziecka i wzmacnia jego poczucie własnej wartości,
4. uczy języka, rozwija słownictwo, daje swobodę w mówieniu,
5. przygotowuje i motywuje do samodzielnego czytania,
6. uczy myślenia,
7. rozwija wyobraźnię,
8. poprawia koncentrację,
9. ćwiczy pamięć,
10. przynosi wiedzę ogólną,
11. ułatwia naukę,

12. uczy odróżniania dobra od zła, rozwija wrażliwość moralną,
13. rozwija poczucie humoru,
14. jest znakomitą rozrywką,
15. zapobiega uzależnieniu od mediów,
16. chroni przed kwestionowanymi wpływami ze strony otoczenia i kultury masowej,
17. pomaga w rozwiązywaniu problemów,
18. jest zdrową ucieczką od nudy,
19. jest profilaktyką działań społecznych,
20. kształtuje nawyk czytania i zdobywania wiedzy.

Codziennie czytanie dziecku dla przyjemności jest czynnością prawdziwie magiczną. Zaspokaja bowiem wszystkie potrzeby emocjonalne dziecka, znakomicie wspiera jego rozwój psychiczny, intelektualny i społeczny, jest jedną z najskuteczniejszych strategii wychowawczych, a przy tym przynosi dziecku ogromną radość i pozostawia wspaniałe wspomnienia. Czynność ta jest łatwa, nie wymaga szczególnego przygotowania, jest przyjemna i inspirująca także dla czytającego. Dziecko, któremu codziennie czytamy, czuje się ważne i kochane. Buduje to jego mocne poczucie własnej wartości – wewnętrzną siłę i wiarę w siebie, które wpłyną na jakość jego życia. Codzienne głośne czytanie buduje mocną więź między rodzicem i dzieckiem. Wiąż z najbliższą osobą jest jedną z najważniejszych potrzeb rozwojowych dziecka, warunkiem, by mogło wyrosnąć na zdrowego emocjonalnie i dojrzałego człowieka. Ponadto dzięki czytaniu dziecko rozwija własne słownictwo. Dzięki temu będzie potrafiło używać bogatego i pięknego języka, prowadzić ciekawą rozmowę, wypowiadać się publicznie w sposób logiczny i obrazowy.

Warto pokreślić pięć najważniejszych korzyści z czytania dzieciom.

Specjaliści zajmujący się rozwojem dziecka w sposób szczególny podkreślają wpływ czytania na aktywizację pięciu obszarów kompetencyjnych: komunikacji, odpoczynku, inteligencji emocjonalnej, koncentracji i emocji.

Komunikacja

Czytanie poszerza doświadczenia językowe dziecka, rozwija słownictwo, uczy wyrażać myśli i rozumieć sposoby mówienia innych ludzi. Im bogatszy język, tym sprawniejsze wyrażanie własnego zdania, lepsza umiejętność werbalizowania uczuć i potrzeb. Przeczytane w książkach historie uczą dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych, odnajdywania zależności i wyciągania własnych wniosków. Czytanie kształtuje umiejętność samodzielnego myślenia i formułowania myśli – kompetencje niezbędne do właściwego funkcjonowania społecznego.

Odpoczynek

Są dzieci, które mają spore trudności ze zrelaksowaniem się, wyciszeniem i odpoczynkiem od nadmiaru stymulacji i wrażeń. Bywają przez to nadmiernie pobudzone i chaotyczne w działaniu. Czytanie książek to jeden z najlepszych sposobów relaksu. Podróż w świat wyobraźni daje wytchnienie i tak potrzebną współczesnym dzieciom ciszę.

Inteligencja emocjonalna

Samodzielne czytanie wymaga od dziecka podjęcia wysiłku oraz wytrwania w nim dla osiągnięcia celu (przeczytania książki do końca). Wyrabia w dziecku cierpliwość

i umiejętność oczekiwania na nagrodę odroczoną w czasie. Realizowanie przez dzieci zadań z tzw. odroczonym efektem wpływa pozytywnie na rozwój ich inteligencji emocjonalnej, niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania psychicznego. Nauka samodzielnego czytania jest częścią mądrego wychowania, polegającego między innymi na stworzeniu klimatu, w którym nie wszystko musi być szybko, natychmiast. Kształtuje postawę cierpliwości, skupienia i refleksji nad tym, co się robi.

Koncentracja

Brak koncentracji u dzieci jest naturalnym zjawiskiem na jednym z etapów rozwoju. Obecnie jednak psychologowie dziecięcy, wychowawcy, a także rodzice napotykać coraz większe trudności w pracy z dzieckiem nad umiejętnością skupiania uwagi. Wynika to z rosnącej liczby bodźców, jaka otacza nas w codziennym życiu. Dzieci bywają niespokojne i nadmiernie pobudzone. Nieumiejętność skupienia się na rzeczach istotnych sprawia, że stają się niepewne siebie i trudno znoszą porażki. Ćwiczenie koncentracji uwagi to bardzo trudne zadanie, ale niezbędne do prawidłowego rozwoju intelektualnego. Rodzice powinni wspierać dzieci we wszystkich aktywnościach, które pomagają wydłużyć czas koncentracji, szczególnie na tych zadaniach, które wymagają niepodzielności uwagi. Jedną z takich aktywności jest właśnie nauka czytania.

Emocje

Treść książki u starszych dzieci, często staje się pretekstem do rozmowy z rodzicami czy rówieśnikami na ważne dla dziecka tematy. Czytanie odpowiednich książek jest polecane jako forma leczenia psychoterapeutycznego dzieci nieśmiałych, nadmiernie agresywnych, z szeroko pojętymi trudnościami w rozwoju emocjonalno-społecznym. Książka może pomóc zarówno w poznaniu sytuacji, z którymi dziecko się nie zetknęło, jak też posłużyć za temat rozmowy o trudnych emocjach, których samo doświadcza. Czytanie uczy empatii i wrażliwości.

Oto Złota Lista książek do czytania dzieciom opracowana przez Fundację „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom”

Wiek 0- 4 lata:

- * Marta Bogdanowicz (opracowanie) - **Rymowanki - przytulanki**
- * Paulette Bourgeois, Brenda Clark - **seria o Franklinie**
- * Jan Brzechwa - **Wiersze i bajki**
- * Gilbert Delahaye - **seria o Martynce**
- * Barbara Gawryluk - **Dżok, legenda o psiej wierności**
- * Dimiter Inkiow - **Ja i moja siostra Klara**
- * Czesław Janczarski - **Miś Uszatek**
- * Janosch - **Ach, jak cudowna jest Panama; Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś**
- * Astrid Lindgren - **Lotta z ulicy Awanturników**
- * Sam McBratney - **Nawet nie wiesz, jak bardzo Cię kocham**
- * Nele Most, Annet Rudolph - **Wszystko moje; Co wolno, a czego nie wolno**
- * Beata Ostrowicka - **Lulaki, Pan Czekoladka i przedszkole; Ale ja tak chcę!**
- * Joanna Papuzińska - **Śpiące wierszyki**
- * Eliza Piotrowska – **Bajka o drzewie**
- * Renata Piątkowska - **Opowiadania z piaskownicy**

- * Annie M.G. Schmidt – **Julek i Julka**
- * Julian Tuwim - **Wiersze dla dzieci**
- * Wojciech Widłak - **seria o panu Kuleczce**

Wiek 4-6 lat:

- * Florence and Richard Atwater - **Pan Popper i jego pingwiny**
- * Hans Christian Andersen - **Baśnie**
- * Wanda Chotomska – **Wiersze; Pięciopsiaczki**
- * Carlo Collodi - **Pinokio**
- * Wacław Ćwirtek - **O gajowym Chrobotku; Bajki z mchu i paproci**
- * Iwona Czarkowska – **Biuro zagubionych zabawek**
- * Eva Janikovszky – **Gdybym był dorosły**
- * Grzegorz Janusz – **Misiostwo świata**
- * Roksana Jędrzejewska-Wróbel – **Sznurkowe historie; Maleńkie Królestwo królowy Aurelki**
- * Asa Lind – **Piaskowy Wilk**
- * Astrid Lindgren - **seria o Pippi Pończoszance; Emil ze Smalandii**
- * Hugh Lofting - **seria o Doktorze Dolittle**
- * Kornel Makuszyński - **Przygody Koziółka Matolka**
- * Małgorzata Musierowicz - **Znajomi z zerówki**
- * Alan A. Milne - **Kubuś Puchatek; Chatka Puchatka**
- * Renata Piątkowska - **Na wszystko jest sposób; Nie ma nudnych dni**
- * Małgorzata Strzałkowska - **Leśne Głupki; Wierszyki łamiące języki**
- * Danuta Wawiłow – **Wiersze**
- * Max Velthuis - **Żabka i obcy**

Wiek 6- 8 lat:

- * Heather Amery - **Mity greckie dla najmłodszych**
- * Marcin Brykczyński - **Ni pies, ni wydra**
- * Jan Brzechwa - **Pchła Szachrajka; Szelmostwa Lisa Witalisa**
- * Kamil Giżycki - **Wielkie czyny szympansa Bajbuna Mądrego**
- * Frances Hodgson Burnett - **Mała księżniczka**
- * Tove Jansson - **seria o Muminkach**
- * Ludwik Jerzy Kern - **Wiersze dla dzieci; Ferdynand Wspaniały**
- * Erich Kästner - **35 maja**
- * Astrid Lindgren - **Dzieci z Bullerbyn; Mio, mój Mio**
- * W. Markowska, A. Milska - **Baśnie z dalekich wysp i łądów**
- * Anna Onichimowska - **Najwyższa góra świata**
- * Joanna Papuzińska - **Asiunia**
- * Grey Owl - **Przygody Sajo i małych bobrów**
- * Małgorzata Strzałkowska - **Rady nie od parady; Wiersze, że aż strach**
- * Anne Cath. Westly - **8+2 i ciężarówka**

* Roksana Jędrzejewska-Wróbel – Kosmita; Śpiewająca Lipka. Baśnie Słowian Zachodnich

Pamiętaj, aby:

- *czytać codziennie przez co najmniej 20 minut (chodzi tu o codzienny rytuał czytania),*
- *czytanie zawsze kojarzyło się dziecku z radością, nigdy z przymusem, karą czy nudą,*
- *wybierać wyłącznie książki ciekawe dla dziecka i wartościowe,*
- *unikać stereotypowych podziałów na książki dla chłopców i dla dziewcząt;*
- *wielokrotnie czytać tę samą książkę lub wiersz, jeśli dziecko ma na to ochotę,*
- *pozwalać na pytania, powroty do poprzedniej strony, rozmowy,*
- *reklamować czytanie własnym przykładem, lekturą książek i czasopism,*
- *uczyć dziecko szacunku do książki, dbania o nią.*

